

Motion till riksdagen 2010/11:N233

av **Kent Persson m.fl. (V)**

Statligt moratorium

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om ett moratorium för statliga utförsäljningar.

2 Inledning

Den globala ekonomin ser inte likadan ut nu som innan den globala finanskrisen. Asiens betydelse för världsekonomin har ökat. Kvartalsekonomin ifrågasätts mer än tidigare. Den statliga kapitalismen har ökat i styrka. (The end of the free market – Who wins the war between states and corporations/Ian Bremmer).

Den nuvarande regeringen har uppmärksammat en del av de nya tendenserna och försöker orientera sig i terrängen. En del har dock gått dem spårlöst förbi. Vi misstänker att det beror på de ideologiska skyggglapparna. Mantrat som upprepas är: staten skall inte driva företag.

Nu visar det sig att detta mantra inte är många andra staters åsikt. Dessa är flitigt ute och köper upp eller köper in sig i bolag i andra länder, så även i Sverige. Vänsterpartiet anser att suveräna stater har all rätt i världen att skydda vissa nationella tillgångar. Vänsterpartiet är för ekonomisk demokrati och att de arbetande människorna får mer makt över produktion och företag, och vi vill öka det gemensamma ägandet. Vi tror dock inte på en enda form för ägandet. Det statliga ägandet utgör en av flera olika ägandeformer. Grunden för det statliga ägandet bör vara samhällsintresset. Statligt ägande innebär att det i sista hand är folkvalda företrädare som har inflytandet och bestämmanderätten.

Fel! Okänt namn på

3 Hur ser det ut i Sverige?

3.1 Förra mandatperioden

- ? I mars 2007 såldes 8 % av statens tillgångar i Telia Sonera och därmed minskar statens andel än mer, från 45,3 % till 37,3 %. Det tidigare helstatliga Telia ägs nu till 13,7 % av finska staten.
- ? I februari 2008 sålde staten samtliga sina aktier i OMX, börsen. Vänsterpartiet har uttalat att statens andel istället skulle öka med tanke på börsens betydelse för ekonomisektorn. Nasdaq köpte och i och med det äger idag staten Dubai indirekt en del av OMX genom helägda Bourse Dubai, som äger 20 % av Nasdaq OMX Group.
- ? I juli 2008 sålde staten V & S Vin & Sprit AB till franska Pernod Ricard. Det huvudsakliga intresset för Pernod Ricard var varumärket Absolut. Efter köpet av V & S har Pernod Ricard under 2010 sålt Explorer vodka, Blossa Glögg m.fl. till det finska statligt ägda företaget Altia.

3.2 Nu och tidigare

- ? I helstatliga banken Nordea såldes 1995 34,5 % av statens innehav. Svenska statens innehav är nu nere på 19,9 %. Finska staten äger nu indirekt en stor del i Nordea. Diktaturstaten Singapore äger genom ett finansieringsbolag 0,5 % och den kinesiska staten har visat intresse för Sveriges andel.
- ? På järnvägssidan är flera statliga aktörer från andra länder med i ägande och budgivningar. DSB, Danske Statsbaner, som ägs av danska staten äger 60 % av Roslagståg AB. Veolia Transdev (tidigare Connex) som är flitiga i budgivningar i Sverige och som tidigare drev tunnelbanan i Stockholm ägs till hälften av den franska statliga banken Caisse des Dépôts.

3.3 Andra offentliga ägare som släpper in andra stater statliga bolag

- ? Fortum Sverige AB är ett dotterbolag i Fortumkoncernen och moderbolag till den svenska delen av Fortumkoncernen. Koncernmoder är Fortum Oyj. Finska staten innehar ca 60 % av aktiekapitalet i Fortum Oyj. Fortum är det bolag som, efter visst samägande, tog över hela gamla Stockholm Energi, vilket på fjärrvärmesidan ledde till mer eller mindre monopol i Stockholm. Resultatet blev starkt ökade priser samtidigt som Fortum i Finland gav rekordbonusar till sina chefer och höga utdelningar till finska staten.
- ? MTR Corporation Limited i Hongkong är Hongkongbaserat och majoritetsägs av kinesiska staten. MTR Stockholm är ett dotterföretag till MTR Europe i London. MTR har nyligen tagit över driften av tunnelbanan i Stockholm. Från ett franskt statligt bolag till ett kinesiskt statligt bolag

Fel! Okänt namn på

(Fakta RUT-pm dnr 2010:1540). Ett annorlunda exempel på när samma sak har hänt i ett privat bolag är när Geely tog över Volvo PV där olika kinesiska delstater stöttat med kapital i utbyte mot bilfabriker (DI 5.10.2010).

4 Återförstatligandet pågår för fullt – men det är andra staters bolag som agerar i Sverige

Sverige förlorar inte bara finansiellt på de här utförsäljningarna genom att utdelningar från både helstatliga och delstatliga företag försvinner – det är även makt över avgörande samhällsnytta och makt över en del av våra vardagliga produkter och tjänster, som krediter, telefon och el, som istället hamnar i andra staters bolags händer. Staten avvärjar sig viktiga maktpolitiska instrument som kan vara väl så viktiga i den hårdnande globala konkurrensen. Finland och Frankrike har förstått det.

EU-kommissionen har också upptäckt att det inte räcker med öppna gränser och att lyssna till den globala finansmarknaden. ”Kommissionens rådgivande organ European Corporate Governance Forum arbetar numera aktivt med frågan hur EU ska skapa en kritisk massa av institutionella placerare som tar ett långsiktigt ägaransvar i det europeiska näringslivet” (DI 5.10.2010). Institutionella ägare med långsiktigt ägaransvar. Låter inte det som ett statligt företag?

5 Moratorium

Den nuvarande regeringen måste ta ett steg tillbaka, stoppa utförsäljningarna, analysera situationen och inse att världen efter den globala krisen kommer att se annorlunda ut inom denna sektor. Under tiden regeringen tänker om behövs ett moratorium vad gäller utförsäljningar och minskat ägande i statliga företag. Sverige kan inte ha om inte en kvartalskapitalism så ändå en mandatperiodskapitalism när det gäller Sveriges, under stor möda uppbyggda, nationalegendomar.

Stockholm den 18 oktober 2010

Kent Persson (V)

Torbjörn Björlund (V)

Siv Holma (V)

Jonas Sjöstedt (V)

Jens Holm (V)

Hans Linde (V)